

Pædagogisk læreplan for Mågodtland 2021

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at

udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Mågodtland ligger på Adressen Odensegade 14, 2100 København Ø

Vi er en integreret 0-6 års daginstitution, bestående af en vuggestue med 60 børn fordelt på 5 grupper og udflytterbørnehaven Muldvarpen med 96 børn fordelt på 4 grupper.

I vuggestuen råder vi over mange kvadratmeter. Vi har 3 store sale - en på hver etage, som udover at fungere som soverum også er funktionsopdelt. 1 sal er teatersal, anden sal sansemotorisk sal og tredje sal grov motorisk sal. Derudover har vi et fælles malerværksted samt en stor udendørs legeplads.

Muldvarpen ligger tæt på skov, vand og grønne områder i Allerød. Her råder vi over en stor legeplads samt et hus med grupperum og et fælles værksted. Vi benytter os meget af skoven og finder fordybelse i naturen.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres efter evne og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Børnesyn

I Mågodtland arbejder vi for, at børnene skal have reel medbestemmelse over deres eget liv, og det fælles børneliv der leves i institutionen. Vi er optaget af at fremme børneinitierede leg, og ønsker at værne om deres initiativer, virkelyst og kreativitet. Det at være barn har en værdi i sig selv, og institutionen og dets personale er ansat til, at danne den ramme og give den omsorg som gør det muligt, at understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Børn er forskellige, udvikler sig i forskelligt tempo og kommer med forskellige baggrunde. I Mågodtland bliver alle børn mødt med omsorg, nærvær og anerkendelse. De mødes af tillidsfulde voksne, som vil understøtte det gode børneliv med en udfordrende og omsorgsfuld ramme, som tager udgangspunkt i børnene og deres bidrag i hverdagen.

Hønehistorien fra vuggestuen

En voksen er på tur med 4 vuggestuebørn.

Målet med turen var at tage på legeplads længere nede af gaden. På vejen får børnene øje på nogle høns i en have. Børnenes nysgerrighed er nu rettet mod hønsene og den voksne griber børnenes interesse og går ved siden af i at udforske børnenes interesse.

Ser på hønsene og italesætte hvad de ser.

Der er her fokus på børnenes fælles 3.

Aktiviteten fortsætter hjemme på stuen, hvor den udbygges med sange om høns, flere ture til hønsegården med stuens andre børn, snak om hønseæg, smage på æg- kogt og stegt. mærke på fjer, lave høns i pap til vinduespynt.

Fire børns nysgerrighed er nu blevet en passion og fordybelse på en hel stue. Til stor fornøjelse og læring for alle parter.

Dannelse og børneperspektiv

Dannelse handler om at forankre værdier og viden i egen personlighed, så dette kan blive en rettesnor til at orientere sig i en stor og ny verden. Set ud fra et børneperspektiv betyder dette, at vi i Mågodtland skal inddrage børnene i dannelses- og demokratiske processer gennem hele deres børnehaveliv, så de får det bedste mulige udgangspunkt for at blive et hensynsfuldt, kritisk, demokratisk menneske.

I vores institution er dannelsesbegrebet indtænkt i mange processer, små som store. Den anerkendende tilgang til konfliktløsning, er et udtryk for, at vi arbejder med det enkelte barns perspektiv, samtidig med, at vi øver os i kompromisser. Vi øver os på at lytte til de andre sammen med barnet, og hjælper børnene med at anerkende, at andre også har en mening.

For at give børnene mulighed for dannelse, arbejder vi ofte med en ramme. Det kan være den fysiske ramme, den pædagogiske ramme eller en kulturel ramme. Inden for hver af disse rammer lever demokratiet og medbestemmelsen. Gennem de mange oplevelser, dannelses- og demokratiske processer er vores mål, at der lagres værdier og viden i børnene, så de på langt sigt oplever sig dannet.

Eksempel

konflikthåndtering

- *4 piger kommer hen til den voksne og klager over at en dreng har smadret alle deres sandkager.*
- *Den voksne spørger indtil hvad der skete og drengen svarede at han syntes, der manglede sukker på kagerne og at han derfor havde klappet dem i stykker.*

- *Du ville altså gerne være med i legen? spørger den voksne*
- *Ja, men jeg må ikke.*
- *Har du spurgt? Jeg har puttet sukker på kagerne og det måtte ikke.*
- *Den voksne forklarer pigerne at drengen gerne vil være med i legen og derfor slog på kagerne.*
- *Drengen får nu lov til at være med og være sukkeransvarlig.*

Langt de fleste konflikter opstår pga. misforståelser.

Tre børn gynger på sansegynge.

- *En fjerde dreng slår på børnene med en pind. Den voksne trækker drengen til side og spørger om han gerne vil med på gyngen.*
- *Drengen nikker. Den voksne beder børnene stoppe gyngen, så den sidste dreng kan komme på.*
- *Alle børn gynger videre, vel vidende at hvis man ikke har et godt ordforråd må man have hjælp, ellers kan et spørgsmål hurtigt ende i konflikt.*
- *En demokrati-proces. Medbestemmelse*

Løvejagt

En børnehavegruppe er på tur til bålhytten inde i skoven. Vi sidder rundt om bålet. Efter at et barn har talt hvor mange vi er og vi har talt om dem, der mangler, foreslår pædagogen at vi lige synger en sang før vi går i gang med morgenmad, hulebygning og fordybelse i åen.

Et barn råber: Må vi ikke hellere tage en "Løvejagt" end at synge sang? Pædagogen noterer sig at 3/4 dele af børnene ønsker en løvejagt og må bøje sig for flertallet

Vi pakker vores usynlige rygsæk og alle får sit ønske pakket ned lige fra fredagsguf og laks til kokosnødder og saftevand.

Vi begiver os ud i en historie, som har fire faste elementer: Kysse mor farvel, en mark med siv, en stor mudderpøl, en flod og mødet med løven.

Det er vigtigt at alle bliver set og hørt og har ejerskab af historien og historien ændrer sig fra gang til gang og er aldrig den samme

Der er spænding, der er farlige dyr og alle skal med hjem igen. Vi må passe på hinanden, da fagterne kan blive vilde i kampens hede

Leg

For børn har legen samme betydning for barnets udvikling, som vand har for at græsset gror. Legen har en værdi i sig selv. Legen er omdrejningspunktet for barnets sociale og personlige udvikling og fremmer børns fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

I Mågodtland er legen omdrejningspunktet i børnenes hverdag, og det er gennem legen at børnene mærker sig selv og hinanden. Vi voksne lader os inspirere af den børneinitierede leg, og understøtter børnenes ideer og virkelyst. Ved at være tæt på børnenes lege, har vi som professionelle voksne mulighed for at guide og understøtte de børn, der har brug for det. Vi organiserer også voksenstyrede aktiviteter/lege. Det kan være lege som understøtter et særligt fokus, eller blot en leg som måske vil inspirere børnene til en ny retning. Det kan være lege som understøtter rytmik og bevægelse, sprog, fantasien, eller har en form for inkluderende effekt på udsatte børn i gruppen. Legen er grundlaget for alt udvikling af børns potentialer, og legen er nødvendig for at vokse og udvikle barnet gennem hele børnehvelivet.

Eksempel

Børneinitieret leg som understøttes

- *Et vuggestuebarn opsøger en ven fra stuen på legepladsen. De tager hinanden i hånden og går en tur. De inviterer andre børn ind i legen og der bliver dannet en holde i hånd kæde med flere og flere børn. Der bliver grinet, smilet og givet udtryk for højt humør.*

Voksen rammesat leg som skaber fællesskab

- 16 børnehavebørn skal på tur i skoven med to voksne. Stuens 8 mindste og 8 største børn.
- 8 hold. En lille og en stor er makker og hvert par får en æggebakke med plads til 12 æg.
- Opgaven er nu at finde 12 forskellige ting i skoven, som skal ned i de respektive æggehuller.
- Man skulle tro, at det hurtigt blev en konkurrence, men det er sjældent tilfældet. Børnene hjælpes ad på holdet, men der kommer også hurtig snak på tværs... hvor mange har I? Har I nogle af dem her, Åh nej nu faldt vores ud, hvem kan hjælpe?
- Når alle huller er fyldt, samles vi omkring en voksdug og ser på fangsten. Lægger dem i kategorier, taler om hvad der er hvad. Alle har del i opgaven og er lige, trods aldersforskel.

Læring

I Mågodtland skal begrebet Læring, forstås som en dynamisk proces, hvor mange aspekter spiller sammen, og danner en bred forståelse af begrebet læring. Læring sker gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af f.eks. naturen eller legepladsen og ved at blive udfordret. Børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse skal fremmes gennem gode læringsmiljøer. Hverdagen i Mågodtland, både i vuggestuen og børnehaven, er opdelt i mange rutiner og overgange, og vi ser alle disse som potentielle læringsrum. Nogle læringsrum kræver mere nærvær fra de voksne end andre, og personalet arbejder på, at støtte lige præcis det enkelte barn eller gruppe i, at opleve sig selv kompetent i forhold til at mestre det læringspotentiale, som de står overfor.

Nogle gange kræver det, at den voksne er stille på sidelinjen, andre gange skal den voksne gå forrest og vise vejen, inspirere og tage en form for lederskab. Nogle gange skal man få børnene til at undres og stille spørgsmål, og andre gange stiller man selv spørgsmål til det de laver. Det er vigtigt for personalet, at de bruger børnenes leg, som pejlemærke for et læringspotentiale og et kommende læringsrum. Hvad er børnene optaget af, og hvordan kan denne nysgerrighed omsættes til læring.

En ny dreng er første dag alene i børnehaven.

- Da vi skal hjem, løber han med en anden stue hen mod bussen, og stopper ikke ved stenen, som man skal indtil gruppen er samlet. De andre børn stopper ved stenen og råber til den voksne at den nye dreng er på afveje og er løbet med den anden gruppe.
- Den voksne får indhentet drengen og går tilbage til de ventende børn.
- Den ældste dreng på stuen træder frem og fortæller den nye dreng, hvor man må gå til og peger på den naturlige linie i brolægningen.
- Den nye dreng ser interesseret til og forstår budskabet og alle går videre i god ro og orden.

Garderoben i vuggestuen

- En gruppe vuggestuebørn er i gang med at tage tøj på i garderoben.
- Et barn kan ikke finde sine sko. Et andet barn går i gang med at lede efter de forsvundne sko. Finder dem og hjælper efterfølgende både med at få dem på de rigtige fødder og derefter hjælper med overtøjet.
- Som prikken over i-et tilbyder barnet også følgeskab ud på legepladsen.

Børnefællesskaber

Mågodtland er i sig selv et stort børnefællesskab. I hverdagen ses der mange forskellige børnefællesskaber, nogle med få deltagere, andre med mange, og det grundlæggende er, at al leg, dans og læring sker i disse fællesskaber. Nogle børnefællesskaber er initieret af de voksne, som sætter en ramme, andre er børneinitieret, og er tilfældigt opstået gennem legen. Børnefællesskaber skal være frugtbare for det enkelte barns udviklingsmuligheder, og derfor er det vigtigt, at de voksne i børnehaven er nærværende i forhold til gruppen, så de kan understøtte gode fællesskaber. Vi arbejder på, at støtte børnene i at vise hvem de er, både som det enkelte individ, men også som en gruppe. Fællesskabsfølelsen er vigtig at fremhæve, og det er de voksnes opgave at understøtte børnene i at opleve styrken ved denne følelse. Det er i børnefællesskabet, at man møder nye venner, det er i børnefællesskabet, man prøver nye roller af, det er i børnefællesskabet, at man griner og giver omsorg til andre, og det er i børnefællesskabet, man mærker og bliver sig selv.

Sandkassen, store og små

Der er startet 4 nye treårige børn i børnehaven, og de leger alle i sandkassen. De leger hver for sig med skovle og spande. I midten sidder en af de ældste drenge, som er ved at grave ind til jordens indre. De små kigger, men bliver stående. Der sidder en voksen på kanten af sandkassen, og spørger den store dreng, hvad han laver? Han forklarer, at hullet skal blive så dybt, at han kommer ind til jordens indre. Pædagogen oversætter til de små, som kommer nærmere, og kigger på det store hul. Pædagogen spørger den store dreng, om de små kan hjælpe? Han siger nej, men de må gerne kigge. De 4 små står nu sammen og kigger. Den voksne spørger, om hun skal hjælpe dem med at grave et andet stort hul. Det vil de gerne, og sammen går de i gang. Der går ikke lang tid før den store dreng også graver sammen med de små. Han leder og fordeler og siger, hvem der skal grave hvor, og hvor det sand der graves op, skal hen. Den voksne sidder og iagttager legen, og er klar til at støtte op om fællesskabet.

Dette eksempel viser et mindre børnefællesskab i en sandkasse.

Det viser, at den voksne gør en stor forskel i forhold til at understøtte børnefællesskabet. Gennem legen kommunikerer børnene, og den ældste dreng viser de yngste, hvad man kan opnå. Han vælger også frivilligt at blive en del af fællesskabet, frem for at sidde alene og grave. Børnene oplever, at hvis man arbejder sammen, kan man komme langt, og venskaber kan spire. Så når børnene svarer deres kære forældre, at de i dag har leget i sandkassen, så har de faktisk været en del af et børnefællesskab de har øvet sociale kompetencer og legerelationer, de har haft en rolle i et fællesskab, og følt sig behageligt tilpas som en del af flokken.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Pædagogisk læringsmiljø

I Mågodtland er vi bevidste om at skabe pædagogiske læringsmiljøer gennem hele dagen. En dag i en af vores vuggestue- eller børnehavegrupper er overordnet en lang række af rutiner og overgange derimellem, som til sammen danner en hverdag for børnene. Personalet har gennem længere tid arbejdet med at kvalificere alle disse elementer, så vi tilsammen kan give børnene bedst mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Et pædagogisk læringsmiljø kan have mange karakterer. Nogle er etableret af de voksne som koordinerede planlagte aktiviteter, andre læringsmiljøer er spontant opstået af børneinitierede leg, nogle ligger i de faste rutiner, som kan være samlinger, frokost og garderobe aktiviteter.

De pædagogiske læringsmiljøers indhold, rammer og behov vil altid afspejles af den børnegruppe som børnehaven eller vuggestuen består af. Grupperne er over tid dynamiske, og det er vigtigt, at de voksne hele tiden har en fornemmelse af gruppens dynamik, så de kan understøtte gode læringsmiljøer. Hvis en børnegruppe efter sommerferien består af mange små børn, er det måske vigtigt at være særlig opmærksom på lige præcis denne gruppes nærmeste udviklingszone. Det kan være i forhold til relationer/venskaber, sprog/kommunikation og måske selvhjulpethed. Det kan være, at der afsættes ekstra tid til de små i garderoben sammen med en voksen, så der er tid til at øve alt det svære med tøj og sko. Måske ender et læringsrum som dette mere med at støtte venskaber end selvhjulpethed, men det, at de voksne har organiseret sig, gør, at lige præcis sådan en situation giver mulighed for at inddrage børnenes perspektiv, så der gives mulighed for trivsel, udvikling, læring og dannelse.

En dag i institutionen byder også på mange børneinitierede læringsmiljøer. Børnenes lege er tit en bearbejdelse af deres oplevelse af virkeligheden, og gennem legen udforskes og undersøges mange facetter i livet. Legen giver et eksistentielt læringsrum, hvor børn får mulighed for at mærke sig selv, og derfor er de voksne meget opmærksomme på at beskytte børnenes leg. Et pædagogisk læringsmiljø kan også være målrettet og tilrettelagt. Her kan der være tale om voksenstyrede aktiviteter, f.eks. et rytmikforløb eller et sprogforløb, som er planlagt med udgangspunkt en bestemt gruppe.

Fra 7.00 til 17.00 foregår der mange pædagogiske læringsmiljøer. De knyttes an til dagens rutiner og overgange, børneinitierede legeaktiviteter og voksnes styrede aktiviteter. Når de voksne er opmærksomme på dagens rytme og børnenes perspektiver, og samtidig indbyrdes har strategiske aftaler, så sikre det gode vilkår for tydelige og udviklende pædagogiske læringsmiljøer.

Eksempler på de pædagogiske læringsmiljøer:

- Morgenstunden på stuen/opsamlingen
- Modtagelsen af børnene fra forældrene
- Legen på stuen, legepladsen eller på turen
- Garderoben
- Samlingen
- Frokosten
- Oprydningen
- Toiletbesøg
- Gensyn med sine forældre

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring

Et godt og trygt forældresamarbejde om barnets trivsel og læring har stor betydning, både for barnet, forældrene og det pædagogiske personale. Samarbejdet er nøglen til at forstå barnet bedst, og det giver muligheden for se på barnet med flere perspektiver. Under barnets modtagelse i vuggestuen og børnehaven, er vi optaget af at lære forældrene godt at kende, og få et kendskab til hele barnets familie. Vi ser ofte, at barnet finder tryghed i, at vi, forældre og personale, kender hinanden, og har en god kontakt.

Forældresamtaler

Inden barnets start i vuggestuen tilbydes et hjemmebesøg, hvor den primærvoksne kommer hjem i hjemmet og hilser på familien i barnets trygge rammer.

Samtalen er opbygget over et samtaleark, hvor man lige får vendt, om der er noget vi i vuggestuen skal være særlig opmærksomme på i forhold til barnet/familien. Det er også en forventningsafstemning for begge parter.

Vi tilbyder igen en samtale efter 3-4 mdr., for at sikre os at kommunikationen og relationen er som den skal være.

Fra overgangen til børnehaven tilbydes der overdragelsessamtaler, hvor forældre, primærvoksen fra vuggestuen og primærvoksen fra børnehaven mødes. Vigtig viden bliver videregivet og praktiske ting omkring børnehavestart bliver informeret her.

Også i børnehaven bliver der tilbudt 3-4 måneders samtale. Hvordan går det? Hvad kan vi evt. gøre bedre, og hvad går godt.

Derudover samtale om barnets 5 års status og overgang til skolestart.

Vi er aldrig længere væk end et opkald eller en besked på aula. Så skulle der opstå et yderligere behov for en samtale finder vi ud af det.

Vi har naturligvis en daglig dialog med forældrene i forbindelse med aflevering og afhentning. Vi kommunikerer bredt til forældrene via platformen Aula, hvor vi lægger billeder og tekst ud, som viser, hvad vi har været optaget af, og vi ringer sammen med forældrene, hvis der noget, vi skal have opklaret her og nu.

Vi inddrager andre fagligheder i forældresamarbejdet hvis dette er nødvendigt. Det kan være talehørrelærere, støttepædagoger eller psykologer.

Vi understøtter også det uformelle forældresamarbejde gennem vores mange traditioner i børnehaven. Vi mødes til sommerfest på legepladsen og julefesten, og bruger disse arrangementer til at være sammen med familierne i en mere afslappet og festlig atmosfære.

Når man har en meget international sammensætning af forældre, altså familier fra mange forskellige lande, giver sproget og sprogforståelsen en ekstra udfordring, når man skal samarbejde. Når vi f.eks. bruger begrebet læring, er der nogle som tænker stringent skolevisdom, noget med tal, bogstaver og læsning. I forhold til disse familier, er vi særlig optaget af at vise dem, hvad vi mener, gennem eksempler fra deres børns hverdag i børnehaven

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn kan være i udsatte positioner af mange årsager. Nogle årsager kan være af permanent karakter, f.eks. fysisk- eller psykisk funktionsnedsættelse. Andre årsager kan knyttets an til nogle specielle her og nu forhold, som f.eks. en sorg over et dødsfald eller en skilsmisse i familien. Man kan være udsat, hvis man er ny i gruppen, eller hvis man føler sig ensom. Der er mange årsager, på mange niveauer og karakterer.

I Mågodtland er målet, at alle børn skal opleve trivsel, udvikling, læring og dannelse, også børn i udsatte positioner. Vi arbejder ud fra den tanke, at et godt personligt og fagligt kendskab til de enkelte børn og deres sårbarheder, giver en optimal mulighed for at inkludere dem i vores pædagogiske læringsmiljøer. Det kan være, at et barn kræver en særlig forberedelse på, hvad der kommer til at ske, eller det kan være at rytmikforløbet kræver, at der skal være en voksen tæt på. Eller måske skal det nye barn på stuen støttes i sine legerelationer i form af en særlig aftale om leg på stuen med et andet barn.

De voksne skal hele tiden vurdere det pædagogiske læringsmiljø, og forholde sig til det med deres faglige indsigt. Hvilke børn er her? Hvad er rammen og skal den ændres? Hvilken position skal den voksne indtage? Hvor er der særligt brug for guidning og støtte? Vi arbejder altid på at finde løsninger i fællesskabet, men er også bevidste om, at nogle børn er så udsatte, at vi skal finde en hel særlig løsning kun for dem.

Eks. fra en børnehavegruppe

Et barn med koncentrations vanskeligheder sidder ved siden af den voksne og spiser. Koncentrationen er endnu mindre i dag, da dagens menu ikke smager barnet.

Selvom der er uskrevne regler om at børnene først begynder at spise, når der er sagt vær så god, ved alle godt- både barnet selv og de andre børn, at det er ok når det drikker mælk og spiser guleroden inden ritualer er overstået.

Tilmed er det også ok, når barnet lang tid før de andre får lov til at sætte sig hen på madrassen med en bog, for så at være klar til leg sammen med de andre, når måltidet for alle er ovre. For at kunne deltage på lige fod, har nogle børn brug for lidt andre regelsæt. Hvis dette italesættes med værdighed, opstår der hurtigt forståelse for vores forskelligheder.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe)

Mågodtland er en del af ”Stærkt samarbejde” med Sortedams skolen. Vi Samarbejder om bl.a. forventninger til de kommende børn, og arrangerer besøgsdage på KKFOen og skolen.

I børnehaven har vi fokus på de ældste børns position i gruppen, og vi arbejder på tværs af stuerne med de kommende skolebørn. Vi tager på heldagsture med denne gruppe, og øver nogle af de ting som er nyttige at kunne i skolen. Selvhjulpenhed på flere niveauer. Både ved toiletbesøg, det at kunne tage sit tøj på, kunne spørge om hjælp og hjælpe andre der har brug for hjælp.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I vuggestuen benytter vi os af de omkringliggende legepladser og parker. Vi arbejder med at se det store i det lille, og finder vi et hønsehus på vejen, så finder vi det lige så interessant et læringsrum, som en legeplads i nabolaget.

Udflytterbørnehaven benytter sig også af lokalsamfundets forskellige lokationer. Vi går mange ture i skoven og nærmiljøet, og ved at vi både går i skov, besøger kirker, legepladser og meget mere, får vi input til mange forskellige læringsmiljøer.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø, er det altid den nuværende børnegruppe, som der tages udgangspunkt i. Det kan være, at der pludselig er mange nye treårige, eller at der er en stor gruppe af de ældste piger, og ved altid at have opmærksomheden på gruppen, kan vi også tilpasse børne-miljøet dertil. Det kan omhandle hvilket legetøj der stilles til rådighed, eller hvor stor en grad af frihed der accepteres.

Vi arbejder generelt med mindre grupper, og oplever, at det gavner mange ting. Mindre grupper giver mindre støj, giver ofte bedre mulighed for fordybelse og børnene er ofte mere deltagende, end når de er i den store fællesgruppe.

Vi er lydhøre overfor børnenes ideer og ønsker, og vi tager deres ønsker og input seriøse, og hjælper dem på vej. Det kan være et ønske om nyt legetøj, eller frustrationer over for meget larm. Vi arbejder ud fra værdier som medbestemmelse og demokrati, og agerer hjælpere når børnene får nye ideer

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Eks. 1

Da vi er på vej til bussen på vejen hjem, lod de største drenge vores lille nye dreng komme først til bussen.

Det gav ham en succesoplevelse og følelsen af at høre til i fællesskabet på stuen. Samtidig følte de store sig stolte over, at de have været årsag til hans succes og glæde.

Eks. 2

Syv børn fra børnehavens mellemgruppe og en voksen er på tur i skoven.

Den voksne begynder at nynne "Bro, bro brille".

Børnene genkender sangen. To drenge spørger ud i gruppen:

" Hvem vil fanges i vores gryde? "

De øvrige børn og den voksne greb invitationen og legen udviklede sig i fællesskab

Her er der fokus på tillid til egne potentialer, tilknytning børn og børn imellem.

Der er fokus på udvikling af engagement og gå-på mod og udvikling af kompetencer til deltagelse i fællesskab og tilknytning børn og voksne imellem.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Eks. 1

Morgensamling i vuggestuegruppe.

Børnene sidder ved borde, 4 ved hver.

Vi leger, at vi ringer med en mobiltelefon, som vises med hænderne. De voksne ringer til et bord ad gangen.

Hvor er I? Vi er her.

Vi vinker: Det er dejligt at se jer.

Alle bliver set af både børn og voksne.

Selv de helt små fanger hurtigt konceptet og der bliver bygget på af nye fagter og observationer i takt med barnets udvikling.

Alle har lige deltagelsesmuligheder, da legen er enkelt og nærværende.

Eks 2

Morgensamling i børnehavegruppe.

Inden vi når Muldvarpen, holder vi morgensamling i skovkanten.

Her er en stor lysning med fast jord underlag og plads til at 25 børn og voksne kan stå i en rundkreds med god plads imellem sig.

Vi holder i hånd og den voksne sender et klem til barnet ved siden af. Barnet sender klemmet videre og vi står alle dybt koncentreret og følger klemmets vandring cirklen rundt indtil det kommer tilbage til den voksne.

En dejlig måde at begynde dagen på og mærke fællesskabet og gruppefølelsen. Men man skal som voksen være sig bevidst om at det kan være grænseoverskridende for nogle børn at have denne tætte kontakt og intense gruppefølelse.

Derfor er det vigtigt at give disse børn mulighed for at trække sig fra fællesskabet og blot kikke på eller få rollen som den der tæller eller følger klemmet og sørger for det bliver givet videre.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Eks 1

Busturen frem og tilbage til udflytterbørnehaven er et godt læringsmiljø.

For nogle børnegrupper er specielt de tosprogede børn her i fokus, da der er rum og tid til fordybelse i én til én relation med en voksen. Køreturen gør at man skal sidde på samme plads hele turen.

Dette understøtter barnets kommunikation og sprog, og gør det muligt at få øvet ord og vendinger dagligt.

Eks 2

Pædagogen Lise sidder på gulvet med tre børn på 15 mdr., der leger med madlegetøj.

De to af børnene leger at de spiser og drikker.

Lise siger ”skål” til børnene.

Det 3. barn er passivt i baggrunden, så Lise beder det legende barn om at tilbyde en kop til barnet i baggrunden og på den måde invitere det med i legen.

Lise siger også "Kom og vær med" og viser med fingersprog at barnet kan sidde på stolen.
Det lykkes i fællesskab at få barnet ind i legen ved hjælp af verbal og nonverbal kommunikation.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Eks 1

Frokostmåltid i vuggestuen.

Poul og Peter står på badeværelset inden frokost og vasker hænder, sæben skummer godt og laver bobler.

Poul løber ind på stuen og kalder: ”Kom her Peter”, vi skal sidde sammen her.”

De kravler op på deres taburetter og venter på frokosten.

Vognen med mad kommer og Poul og Peter hjælper til med at dække borde.

Maden bliver sat på bordet og børnene begynder at hælde vand op i glassene og mad på deres tallerkner.

Maden bliver spist lidt med gaffel og lidt med fingrene, alt efter hvad finmotorikken rækker til.

I denne lille øjebliksfortælling bliver der fokuseret på mange ting hos det lille barn.

Det at kunne mærke sig selv – grov motorik og balance skal være på plads for at kunne bestige en taburet. Selvhjulpenhed, øje/ håndkoordination og gå på mod skal der til for at give sig i kast med at hælde vand og mad op.

Øje / håndkoordination, finmotorik og den taktile sans kommer i spild når der f.eks. er ærter og pasta på tallerkenen.

Varme / kulde, lugtesans, smagssans, kommunikation og fællesskaber.

Vi mennesker lærer 80% af hele livets visdom på de første tre år i livet. Man kan godt forstå der skal mange lure til at komme igennem dagen i de først år.

Eks. 2

En børnehavegruppe og voksne går tur i skoven.

Vi stopper undervejs og står stille.

Vi lytter til skovens lyde. Hører spætten hakke i en træstamme, samt andre fugle.

Vi går væk fra stierne. Vi dufter skoven, mos, våd jord, nyudsprungen bøg og løgkarse.

Vi hører vandet risle i bækken, mærker de forskellige underlag- kogler, fast jord, mos, visne dynger af blade, grene og kviste.

Mærker sol og regn ned mellem trækroneerne.

Skoven er et bombardement af sanseindtryk og kan være for overvældende for nogle børn.

Det er vigtigt her at være sig det bevidst som voksen og givet barnet mulighed for afskærmning.

Evt i form af en hætte, hue, solbriller eller høreværn.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Eks 1.

Det blæser på vuggestuens legeplads.

Blade fra træerne flyver i vinden.

Vuggestuebørnene får hver en ballon i snor, som er bundet om håndledet.

Børnene løber og ballonerne hopper op og ned i takt med hurtige barneskridt og barnelatter.

Eks 2.

På vuggestuens legeplads skal en gruppe børn fra 1-3 år plante frø i potter, for at se udviklingen over tid når jorden vandes.

Jorden hældes ud på plastsække og hvert barn får en skovl og en potte, til at fylde jord i.

De voksne hjælper der, hvor der er brug for det.

Potterne stilles op på stuen og følges daglig af spændte blikke fra store og små.

Eks 3.

En børnehave gruppe skal på tur i skoven med det mål for øje: at samle skrald.

Alle har den samme forudsætning for at deltage - stor som lille.

Snakken kommer hurtig i gang og omhandler ansvarlighed for skoven og dens dyr.

Børnenes blikke er rettet mod skovbunden og selv den mindste lille forseelse fra en uopmærksom skov-gænger bliver samlet op i den fælles skraldepose

Eks 4.

To voksne og fire børn begiver sig forsigtigt ud på søbroen lige udenfor børnehavens legeplads.

Stuens sidste voksen er på legepladsen med resten af stuen børn.

De fire børn lægger sig på maven på broen og får hver et fiskenet.

De har en gennemsigtig plastikboks med, som efter en halv times fiskeri er boksen fyldt med hal-tusser, skaller, løbebiller, vandkalve og en løvfrø.

Gruppen går ind med herligheden på stuens terrasse og kalder resten af stuens børn til samling.

Her får alle lov at holde fisk, frø og haletudser.

Vi mærker på vandet, ser i bogen med vanddyr og passer på ingen dyr lider overlast.

Fire nye børn og to voksne begiver sig hen til broen med akvariet.

De lægger sig på maven, får et fiskenet og prøver lykken.

Efter endnu en halv times tid sættes alle dyr fri og vi går alle ind og spiser frokost med et fælles samtaleemne i ærmet.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Eks. 1

En af børnehavegrupperne har igennem flere år dannet en ”Eventyrsti” et bestemt sted i skoven. På skovture samles der materiale der kan bruges til kunst, som bæres hjem i børnehaven, males og snittes for igen at blive lagt ud i skoven eller hænges op i træerne.

En sand fornemmelse af et kunstmuseum falder én for brystet, når man begiver sig gennem dette bombardement af grene malet som slanger, frøer og krokodiller.

Børnene i gruppen føler sig knyttet til stedet og glæder sig over deres fælles projekt.

Eks. 2

En børnehavegruppe havde svært ved at koncentrere sig om at lære nye sange.

I fællesskab fik den voksne på stuen skabt en kæmpe sangbog sammen med børnene.

Versene blev skrevet op på store plancher, så alle i en samling kunne se den. Børnene tegnede små billeder som blev sat ind i stedet for ord.

Nu har alle en interesse i at sangen synges, da alle har bidraget med en tegning eller på anden vis været med i processen.

Og børnene kommer nu med nye bud på hvilke sange der skal nedskrives/tegnes næste gang

Eks 3.

Tegn på forår i vuggestuen, hvor der bliver sået forskellige planter, blomster og grøntsager på tværs af stuerne. Enkelte børn mødes på legepladsen, hvor muld, skovle og potteplanter ligger klar på jorden. Alle børn kan deltage - nogen er primært optagede af den sanselige oplevelse ved at mærke, lugte og smage, mens andre er mere optagede af selve konstruktionen ved at fylde potteplanterne med muld. Der fyldes op med vand og frø, hvilket skaber en ny sanselig oplevelse. Alle stuerne får potteplanter til stuen, som skal passes. Her bliver spireprojektet videreført til resten af børnegruppen, hvor der synges og tales om tegn på forår i takt med at frøene vokser.

Potteplanterne plantes ud på legepladsen, hvor alle fortsat kan følge udviklingen. Børnene introduceres for en kultur, hvor vi er fælles om et projekt, både på egen stue, men også det større fællesskab som opstår på tværs i vuggestuen. Projektet udvikler sig ved, at der laves kreative fortolkninger af tegn på forår på værkstedet og børnene er på opdagelse i nærmiljøet, samt på egen legeplads.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

>Skriv her.<

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringsskultur i hverdagen.

>Skriv her.<